

Pravdivě „Jak létat legálně a bezpečně“

Informace pro všechny letecké modeláře, kteří mají zájem o létání s modely volnými, upoutanými a RC modely. Při provozování modelů letadel je nutno se řídit platnými zákony a předpisy o využívání vzdušného prostoru, je potřebné se umět chovat při provozování modelů a být si vědom možných následků plynoucích při vzniku mimořádných událostí v důsledku provozu leteckého modelu. Obecný návod pro bezpečný a legální provoz leteckých modelů, který by zahrnoval vše neexistuje.

Platné zákony a předpisy. Jako každá činnost i provozování leteckých modelů musí být bezpečná a v souladu s právním řádem státu kde je vykonávána. V České republice pro provoz letadel a využívání vzdušného prostoru platí zákon č. 49/1997Sb. o civilním letectví, kde je výslovně uvedeno, že tento zákon se nevztahuje na modely o maximální vzletové hmotnosti nepřesahující 20 kg. Modely o vzletové hmotnosti 20kg a více v plném rozsahu již od počátku platnosti zákona o civilním letectví, tomuto předpisu podléhají. Z jiného pohledu jsou modely letadel považovány za bezpilotní prostředky, označovány jako UAV (Unmanned aerial vehicle) nebo nově RPAS (Remoteley Piloted Air System). Pro provoz bezpilotních prostředků zde, jako podzákoná norma existuje „Doplněk X“ k leteckému předpisu L 2, který stanovuje pravidla pro provoz bezpilotních prostředků. Pro modely letadel do maximální vzletové hmotnosti 20kg je Doplněk X pouze doporučením. Doplněk X přímo uvádí, že je doporučením pro modely letadel určené pro sportovní a rekreační účely. Vztahuje se na bezpilotní prostředky používané pro vědecké, výzkumné, vývojové, komerční, vojenské účely a modely letadel se vzletovou hmotností 20kg a více. Konkrétní znění Doplněku X lze nalézt na webových stránkách Ministerstva dopravy, v části leteckých předpisů <http://lis.rlp.cz/predpisy/predpisy/index.htm> . I když je tento předpis pro většinu leteckých modelářů pouze doporučením, je dobrým návodem pro letecké modeláře pro jejich bezpečnou činnost.

Neexistence závazné veřejnoprávní regulace pro modely letadel do maximální vzletové hmotnosti 20kg neznamena, že je možno provozovat tyto letecké modely bez omezení. Na provoz leteckých modelů se vztahují i jiné zákony, které je nutno dodržovat. Stávající občanský zákoník zde platí již od roku 1964 a obsahuje i část, která řeší obecnou prevenční povinnost a důsledky jejího nedodržení zejména s důrazem na povinnost náhrady škody. Je tedy třeba létat tak, abych nezpůsobil jinému svojí činností škodu, či jej jinak neomezoval ve výkonu jeho práv. Trestní právo pak také již dlouhá léta zná kvalifikace některých trestných činů, které by bylo možné aplikovat i bez další veřejnoprávní úpravy.

Základem bezpečného pohybu modelu ve vzduchu je znalost základního rozdělení vzdušného prostoru a pravidla jeho využití dalšími létajícími prostředky. Samotný vzdušný prostor nad územím České republiky je rozdělen do několika tříd v horizontální rovině a pro každou třídu jsou stanovena pravidla jejího využívání. Nejnižší třída se označuje jako třída G, která začíná nad povrchem země a její výška je 300m. V této třídě se prakticky pohybují za určitých podmínek všechny létající prostředky, včetně modelů. Není to však jen horizontální rozdělení vzdušného prostoru. Existuje i vertikální rozdělení, která vytváří jakési válce či jiné geometrické objekty ve vzdušném prostoru, v nichž se provoz létajících prostředků řídí přísnými pravidly. Pro zjednodušení lze říci, že nad každým letištěm existuje několik pomyslných válců, ve kterých lze létat jen a pouze za určitých podmínek. Velikost je dána velikostí a významem samotného letiště. Uvedené válce – prostory kolem letiště, jsou pak označovány zkratkami jako CTR (MCTR pro vojenská letiště), ATZ, TMA, apod. Prostor CTR je prostor v těsné blízkosti velkého mezinárodního či jinak významného letiště a provoz letadel je řízen řídicí věží. Velikost v horizontální rovině je různá podle významu letiště a druhu provozu na něm. Prostor ATZ je podobný prostor v okolí neřízeného letiště, kde je pouze informační služba (AFIS) a sahá do vzdálenosti 5,5 km od letiště. Jsou i jiné prostory, kde nelze z hlediska zákonů provozovat letecké modely. V letecké terminologii jsou uváděny např. jako prostory „LK“ . Příkladem mohou být okolí jaderných elektráren, významných objektů, vojenských prostorů apod. Nejsou to však jen letecké předpisy. Prostory, kde nelze bez omezení provozovat letecké modely jsou též prostory v blízkosti dopravních a vodních staveb, rekreačních a chráněných krajinných oblastí. Podmínky užívání prostorů jsou zakotveny v příslušných zákonech. Je všeobecným doporučením provozovat modely v místech k tomu určených. Létat např. s vrtulníkem na silnici mezi rodinnými domy, nebo mezi panelovými domy na sídlišti, hraničí s porušením zákona o pozemních komunikacích a též ohrožuje občany pohybující se na komunikaci.

Umění chovat se při provozování modelů. Je velmi důležitým aspektem při němž je důležité aplikovat zejména zdravý rozum. Dodržování zákonných norem a předpisů je jen jednou částí provozování modelů. Vzájemná ohleduplnost mezi uživateli vzdušného prostoru a ostatními občany je nezbytnou podmínkou. Počátek je v dodržování zásad chování se na všech letištích. Letiště civilní, letiště Aeroklubu, modelářská letiště a i některá soukromá mají svá pravidla pro provoz a chování se na letišti. Uvedené zásady je nutno dodržovat. Nezbytná je informovanost okolí o případném provozu modelů. Tam kde je řídicí létání, vyžádat si souhlas s provozem modelů a domluvit se na vzájemných podmínkách až po učinění opatření pro zajištění společného bezpečného provozu. To znamená nelétat tam, kde by mohlo dojít ke střetu s jinými uživateli prostoru letiště, nebo kde by byly ohroženy, případně hlukem obtěžovány jiné osoby. Jedním z možných návodů jak si počínat při provozování leteckých modelů je „Kodex leteckého modelář“ zpracovaný Svazem

modelářů České republiky. Zájemci se s Kodexem mohou seznámit na stránkách SMČR v sekci Leteckých modelářů <http://www.svazmodelaru.cz/odbornosti/klem/zpravy/Kodex.pdf> . Obdobné informace lze nalézt i na jiných webových stránkách věnovaných leteckému modelářství, stránkách letecko-modelářských klubů či na vývěškách u trvalých letecko-modelářských ploch.

Odpovědnost za provoz modelů. Nezáleží na tom, jestli si občan model postavil sám, nebo si jej koupil v obchodní síti. Nezáleží na tom zda má model maximální vzletovou hmotnost do 20kg nebo nad 20kg. V případě provozování jakéhokoliv modelu je modelář sám odpovědný za jeho provoz. Škoda způsobená modelem letadla může dosáhnout velmi vysokých hodnot a pro obě strany může být její odstraňování více než nepříjemné. Zde je určitou ochranou pojištění, které však dokáže vyřešit pouze tu materiální stránku vzniklé škody. Je několik možností, jak se pro případ takové škody pojistit. Pro všechny, jak organizované, tak i neorganizované modeláře jsou možnosti např. v rámci pojištění odpovědnosti za škodu občana, pro členy SMČR je to pojištění sjednané svazem v rámci jejich aktivní klubové, tréninkové a soutěžní činnosti a též speciální pojištění nabízené modelářskou asociací ČMMA, kde lze si zvolit rozsah pojištění podle uvážení. Velmi nepříjemnou událostí je, když je letícím modelem způsoben úraz. Jsou známé případy kdy došlo v důsledku poruchy, nebo dokonce nezvládnutí pilotáže k velmi vážným poraněním až i s těmi nejhoršími následky. Je potřeba aby si každý uvědomil co všechno může nastat a svoje chování přizpůsobil daným okolnostem podle svých zkušeností a znalostí, nebral na lehkou váhu názory zkušenějších modelářů a řídil se příslušnými zákony, doporučeními. Všechna nová omezení a příslušné předpisy jsou pak jen důsledkem snahy příslušných orgánů o preventivní opatření, která by měla minimalizovat vznik mimořádných událostí. Odpovědnosti za svoji činnost se nikdo nezbaví.

Letečtí modeláři jsou jedním z uživatelů vzdušného prostoru a tomu se musí umět přizpůsobit.

V Praze 14.1.2013

Ing. Petr Cejnar v.r.
předseda KLeM ČR